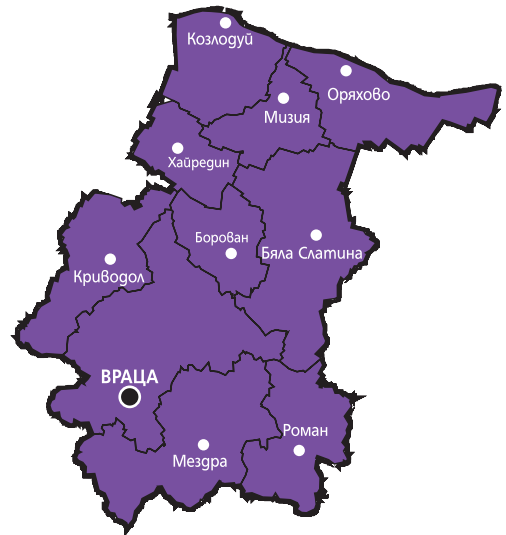

Враца

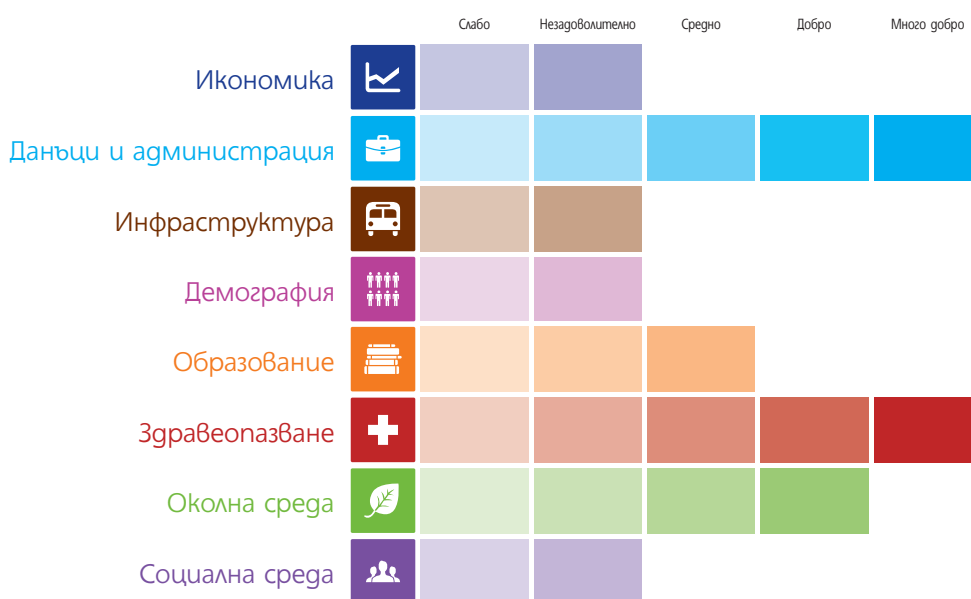
Население (2013)	179 985
Територия (кв. км)	3 619,8
Брой на населените места	128
Относителен дял на населението в градовете (%)	59,0

Общ преглед

Икономическото състояние на област Враца се влошава през 2013 г. вследствие на задълбочаващите се проблеми на пазара на труда. Хронично ниската заетост през последното десетилетие води до постепенно изоставане на средногодишните доходи на домакинствата. Демографското състояние на областта е по-добро от това на повечето области в Северозападна България, но някои показатели следват негативни тенденции. Икономическите трудности оказват влияние и върху качеството на социалната среда и условията на живот в областта. Въпреки някои скорошни подобрения, инфраструктурата в областта също остава в незадоволително състояние.

Местните институции получават по-благоприятни оценки в сравнение с тези за страната от средните оценки от бизнеса и гражданите, а възприятията за корупция също са по-ниски. Здравеопазването е много добре развито, а образователната система получава средна оценка, като показателите за училищното образование се подобряват.

Икономика

През 2013 г. кризата на пазара на труда в областта се задълбочава. Средногодишният коефициент на безработица се повишава с повече от 5 процентни пункта и достига 14,9%. По този начин за пръв път от 2009 г. насам безработицата в областта е по-висока от средната за страната (12,9%). Средногодишната заетост остава изключително ниска – 39,4% от населението на възраст над 15 г., и това поставя Враца сред седемте области, където заетостта е под 40%. В периода 2004-2013 г. доходите в областта отбелязват средногодишен ръст от 6,31% при среден темп на нарастване за страната от 8,50%. В резултат на това те постепенно изостават от средните за страната. През 2004 г. средногодишният доход на лице от домакинството във Враца е с 26,5% по-висок от средния за страната, докато през 2013 г. той вече изостава с 14,7%, възлизайки на 4108 лв. на човек при средно 4814 лв. за страната.

Нарастващите инвестиции на предприятията в дълготрайни материални активи (ДМА) в сферата на селското стопанство през 2011 и 2012 г. не успяват да обърнат тенденцията на цялостен спад в инвестиционната активност. Към края на 2012 г. преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) с натрупване възлизат на 152,7 млн. евро в областта, което е най-ниската им стойност от 2009 г. насам. Отнесени към населението, инвестициите на предприятията в дълготрайни материални активи и ПЧИ с натрупване са на по-ниски нива от средните за страната за целия период между 2005 до 2012 година.

По-ниските частни инвестиции се компенсират до известна степен от добро усвояване на европейски средства през последните години. Към 31 януари 2014 г. общините в област Враца са усвоили 123,6 млн. лв. като бенефициенти на оперативните програми. В съотношение с броя на местното население това е почти два пъти по-добър резултат от средния за страната, като най-добра степен на усвояване се наблюдава в общините Бяла Слатина и Мездра, а най-слаба - в Борован и Мизия.

Данъци и администрация

Анкетата сред фирмите през май 2014 г. показва, че цялостните възприятия на бизнеса за взаимодействие с местната администрация, работата на съдебната власт и качеството на електронните услуги са по-позитивни от средните за страната. В допълнение към това възприятията за корупция остават по-ниски от средните, а прозрачността на органите на местното самоуправление в областта е оценена по-високо от средното от фондация „Програма достъп до информация“ през 2013 година. Оценката за прозрачност на общините в област Враца е 45,2/82,4 при 44,1/82,4 за страната.

В периода 2013-2014 г. не се забелязват промени в ставките на водещите местни данъци и такси, като всички са на по-ниски или на близки до средните за страната нива. Общините Хайредин и Борован отбелязват известен напредък по отношение на услугата „едно гише“ и в сферата на предоставяните електронни услуги.

Инфраструктура

Въпреки че някои индикатори, свързани с инфраструктурното развитие, се подобряват, общата оценка остава незадоволителна. Гъстотата на шосейната мрежа в областта е съпоставима със средната за страната. В същото време Враца е областта, в която най-малък дял от пътищата, влизащи в обхвата на републиканската пътна мрежа, се намират в добро състояние – едва 17,9% през 2013 година. Средният дял на тези пътища за страната е 39,6%, а втората област с най-лошо състояние на пътната настилка след Враца е Кърджали, където дялът на пътищата в добро състояние е 25,5%.

Въпреки пускането в експлоатация на новия обходен път на Враца през 2014 г., средната оценка на местните жители за инфраструктурата остава ниска – 1,9/5,0 при средно 2,6/5,0 за страната. Същото важи и за оценката на бизнеса – средно 2,5/5,0 за областта при 3,0/5,0 за страната. Като приоритетен проект в сферата на железопътния транспорт може да бъде очертана планираната високоскоростна линия Видин-Мездра-Кулата. Въпреки че относителният дял на лицата, използвали интернет през 2013 г., е близък до средния за страната, този на домакинствата с достъп до интернет е по-нисък: 48,2% спрямо средно 53,7% за страната.

Демография

Област Враца е една от най-слабо урбанизираните области в страната, като през 2013 г. в градовете живеят 59,0% от населението при средна стойност от 73,0% за страната. Гъстотата на населението също е два пъти по-ниска от средната – едва 857,8 души на кв. км урбанизирана територия. Въпреки че възрастовата структура на местното население е като цяло по-неблагоприятна от

средната за страната, Враца е областта в Северозападна България с най-добри показатели в това отношение.

В унисон с общите за страната тенденции, механичното движение на населението се забавя в периода 2011-2013 г. Въпреки това отрицателната разлика между заселващите се и изселващите се в областта се увеличава през последните две години. През 2013 г. коефициентът на механичен прираст се влошава до -7,4‰. при средно -0,2‰ за страната. Неблагоприятната възрастова структура на местното население оказва негативно влияние и върху естествения му прираст, който от 2004 г. насам е два пъти по-нисък от средния за страната. През м. май 2014 г. 39,8% от местните жители изразяват положителна нагласа към миграция в друга област при средно 32,8% за страната.

Образование

Област Враца има силни традиции в сферата на училищното образование, което ѝ помага да постигне по-добри от средните за страната резултати в това отношение. Нетният коефициент на записване на населението в V-VIII клас през учебната 2013/2014 г. е 84,6%, което е най-високият дял след област Разград и чувствително над средния за страната - 79,7%. Средният успех, който зрелостниците постигат на матурите по български език и литература, е малко по-нисък от този за страната, но в периода 2012-2014 г. разликата е минимална. В същото време дялът на неуспешно положилите изпита ученици е по-нисък от средния за страната през последните две години. Относителният дял на второгодниците и дялът на отпадналите от начално и средно образование са малко по-високи от тези за страната.

През 2013 г. във Враца следват 661 студенти – най-високият брой през последното десетилетие и над три пъти повече от нивото през 2008 г. През 2013 г. около 20% от жителите на областта на възраст 25-64 години имат завършено висше образование при средно 25,6% за страната.

Здравеопазване

Заболеваемостта на населението е около средната за страната, ако се съди по постъпилите болни в МБАЛ спрямо местното население. Капацитетът на местните многопрофилни болници също е сходен със средните стойности за страната: на всеки 1000 души в областта се падат по 4,6 болнични легла в многопрофилните болници. През 2013 г. здравноосигурени са 87,4% от жителите на областта при общо 86,1%. В периода 2007-2013 г. коефициентът на детска смъртност в областта е относително нисък, като през последната година възлиза на 5,8‰ в сравнение със 7,3‰ за страната. По-добри стойности са налице единствено във Варна (4,2‰), Перник (5,3‰), София-столица (4,7‰) и Търговище (2,7‰).

Осигуреността на местното население с общопрактикуващи лекари и интернисти е по-добра от средната за страната, като през 2013 г. на един общопрактикуващ лекар се падат 1579 души население, а на един интернист 5000 души. Съществува обаче недостиг на кардиолози – в областта има 14 такива, или по един на всеки 12 845 души население. Това неблагоприятно съотношение може да бъде разглеждано като една от причините, поради които на 41,8% от използвалите медицинска услуга през 12-те месеца до май 2014 г. им се е налагало да напуснат пределите на областта, за да я получат, при 33,5% за страната.

Околна среда

Добрата оценка за качеството на околната среда в област Враца се дължи преди всичко на ниската концентрация на емисии на въглероден двуокис в атмосферата. През 2012 г. тяхното ниво е 105,2 тона/кв. км при средна стойност от 346,3 тона/кв. км за страната. Обемът на събраните битови отпадъци на човек от обслужваното население също е по-нисък – 217,1 кг/човек през 2012 г. спрямо 347,0 кг. за страната.

Ниската урбанизация на областта предполага и сравнително ниска свързаност на местното население с обществена канализация. През 2012 г. достъп имат 55,5% от жителите при 74,3% за страната. Проблем остава и управлението на отпадъчните води, като 32,4% от населението с достъп до обществена канализация е свързано с пречиствателни станции при 56,1% за страната. Изпълнението на редица проекти в тази насока продължава, като между тях е и интегрираният проект за воден цикъл на гр. Враца. Местните жители дават средна оценка на качеството на околната среда 3,1/5,0 при средно 3,3/5,0 за страната.

Социална среда

Социалната среда в област Враца се влошава, въпреки че показателите за условия на живот и социално включване на населението остават около средните за страната. Относителният дял на

бедните спрямо линията на бедност в областта и дялът на населението, живеещо с материални лишения, са дори по-ниски от средните – съответно 20,5% спрямо 21,2% за страната и 39,1% спрямо 44,1% през 2011 година. Поради ниската заетост в областта дялът на лицата, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, достига 13,6% при средно 11,2% за страната.

През 2014 г. населението в областта дава малко по-ниски от средните за страната оценки както на работата на местните институции, така и на живота в областта. Регистрираната престъпност срещу собствеността и личността остава по-висока от средната за страната.

В периода 2009-2013 г. посещенията в местните театри се увеличават близо три пъти – от 14,2 хиляди до 42,8 хиляди годишно. Обратната тенденция се забелязва при местните кина от 2010 г. насам, където регистрираните през 2013 г. 485 посещения са пет пъти по-малко от тези през 2010 година.

Ключови показатели за област Враца

Показател/година	2009	2010	2011	2012	2013
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	6 979	7 731	8361	n.a.	n.a.
Коефициент на заетост на населението над 15 години (%)	42,1	39,9	41,0	39,9	39,4
Коефициент на безработица на населението над 15 години (%)	7,9	8,6	9,3	9,4	14,9
Дял на бедните спрямо линията на бедността за областта (%)	23,8	16,9	20,5	n.a.	n.a.
Коефициент на възрастова зависимост (65+ към 15-64 г.), (%)	29,6	29,9	32,5	33,3	34,6
Коефициент на естествен прираст (‰)	-9,4	-10,4	-9,9	-11,1	-10,1
Коефициент на механичен прираст (‰)	-5,2	-6,5	-3,2	-5,8	-7,4
Дял на населението с висше образование, 15-64 г. (%)	19,0	20,0	18,0	18,2	20,4
Процент оценки на матурите по БЕЛ под среден 3,00	4,4	4,2	3,7	6,3	4,1
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,2	4,2	4,3	4,1	4,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	n.a.	28,6	29,3	26,7	17,9
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	26,4	27,0	34,5	45,8	48,2
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с ПСОВ (%)	30,9	31,0	32,4	32,4	n.a.
Дял на здравноосигурените лица (%)	89,1	86,0	88,6	88,0	87,4
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	189,7	170,1	165,6	206,3	227,3
Средногодишен доход на лице от домакинство, лв.	3 447	3 798	3 395	3 723	4 108